

A GYÖMRŐI KATOLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG SZÜLETÉSE

„Hit, türelem, szenvedély”

Gyömrő református vallású falu, ahol 1914-ben önálló katolikus egyházközség született. 1918-tól 1938-ig a Jézus Szíve templom szenteléséig eltelt 20 év a templomot szívében hordozó közösség létrejöttét is jelentette. A Kultúrház felépítése, valamint Prause József plébános tevékenysége és a hívek áldozatos munkája segítette e nemes ügy létrejöttét.



Az 1777-ben épült Nepomuki Szent János kápolna, Fellner Jakab tervei alapján készült. A „Kistemplom” a katolikus közösség bölcsője volt.

HÍVEK AJTAJÁN KOPOGTATÓ... A Jézus Szíve Templomépítő Egyesület

1918-ban a Mária-telepi templom építésére létrehozták a Jézus Szíve Templomépítő Egyesületet. A templomépítő egyesület tagja lehetett mindenki, aki legalább 200 pengőt adományozott a templomépítésre.

„A legnagyobbat mindig a legnehezebb időben alkották meg az emberek...”

1926 júliusában Prause József plébános atya került Gyömrőre. 1929 januárjában Prause atya felállította a Jézus Szíve Templomépítő Bizottságot, de vele párhuzamosan Kultúrház Építő Bizottság is alakult. A Kultúrház építését 1929 áprilisában kezdték meg. Az épület a katolikus egyház költségére épült. Szeptemberre készült el a 350 fő befogadására alkalmas épület, melyet 1929. október 13-án püspöki áldással adtak át. A terveket és a kivitelezést Juhász Pál építész és vállalkozó végezte. Az építkezés költsége 40000 pengő volt, a belső berendezés 15000 pengő. Ettől kezdve úgyszólván minden szombaton este, vasárnap délután és este előadások voltak az egyházközség rendezésében az iskolák tanulóinak szereplésével.



Prause József plébános a Kultúrház előtt



Kultúrház építés közben és elkészültekor

Az elkészült Kultúrház homlokzata



A Kultúrházat rendszeresen kiadták más – nem egyházi vonatkozású – egyesületeknek, alkalmi színházaknak. Teret kaptak világi tartalmú színházi előadások, irodalmi, történelmi estek, operettek, sőt bálakat, táncesteket, vacsorákat is rendeztek itt. A Kultúrházban a 100. előadást 1932 márciusában tartották, 1934. május 6-án pedig már a 250. előadásra került sor a Fabiola előadásával. Elsőáldozásra való felkészítést, ünnepélyes elsőáldozást minden évben szerveztek, melyet közös reggeli követett.

Elsőáldozási reggeli 1935. május 30-án



A Kultúrház nagyterme a kápolnával

A Kultúrház nagytermét kápolnává alakítják és 1937. szeptember 11-én megáldják, valamint a többi helyiségben elhelyezik a plébániahivatalt. A templom felszenteléséig itt tartották a szentmiséket.

Fabiola 1934. május 6-án



EGYHÁZI FENNTARTÁSÚ OKTATÁS GYÖMRŐN

„Azért hoztak és hoznak még ma is a jámbor katolikus hívek nagy áldozatokat a katolikus iskolák fenntartása érdekében, hogy az egész tanítás a krisztusi nevelés jegyében folyhasson. A katolikus iskola tudja legjobban elősegíteni és kiegészíteni a szülői ház vallásos nevelését: a tökéletes keresztény kialakítását. Boldog lehet az a szülő, aki gyermekének vallásos nevelését a katolikus iskola légkörében erősítheti meg.”

(Gyömrői Katolikus Értésítő 3. évf. 4. szám 1937. október 1.)



Ófalusi elemi



Mária telepi elemi iskola

Adatok szerint 1785-től volt Gyömrőn kántortanító és római katolikus elemi oktatás. "Alig néhány tanuló járhatott ebbe az iskolába, mert még 1848-ban is csak 290 római katolikus lélek lakott itt"- olvasható a később szerkesztett Historia Domusban. Az 1800-as években két iskola működött Gyömrőn. A nagyobb a református templom mellett, a másik az egykori ófalui községháza közelében. E két iskola időnként bővítve, átalakítva szerényen bár, de becsülettel ellátta az igényeket az 1900-as évek elejéig.

Az 1900-as évek elején hirtelen növekedett a Gyömrőre beköltöző családok száma. A többségükben katolikus szülők gyermekei előbb a falusi iskolába jártak, amelyek nagyon messze estek a teleptől. Az Új telepen a gyömrői katolikus egyházközség a Váci Kegyes-alapítványból felvett kölcsönből 1911-1912-ben felépítette a Mária telepi Kossuth és Jókai utca sarkán az új két tantermes elemi iskolát két tanítói lakással.



Lány polgári iskola

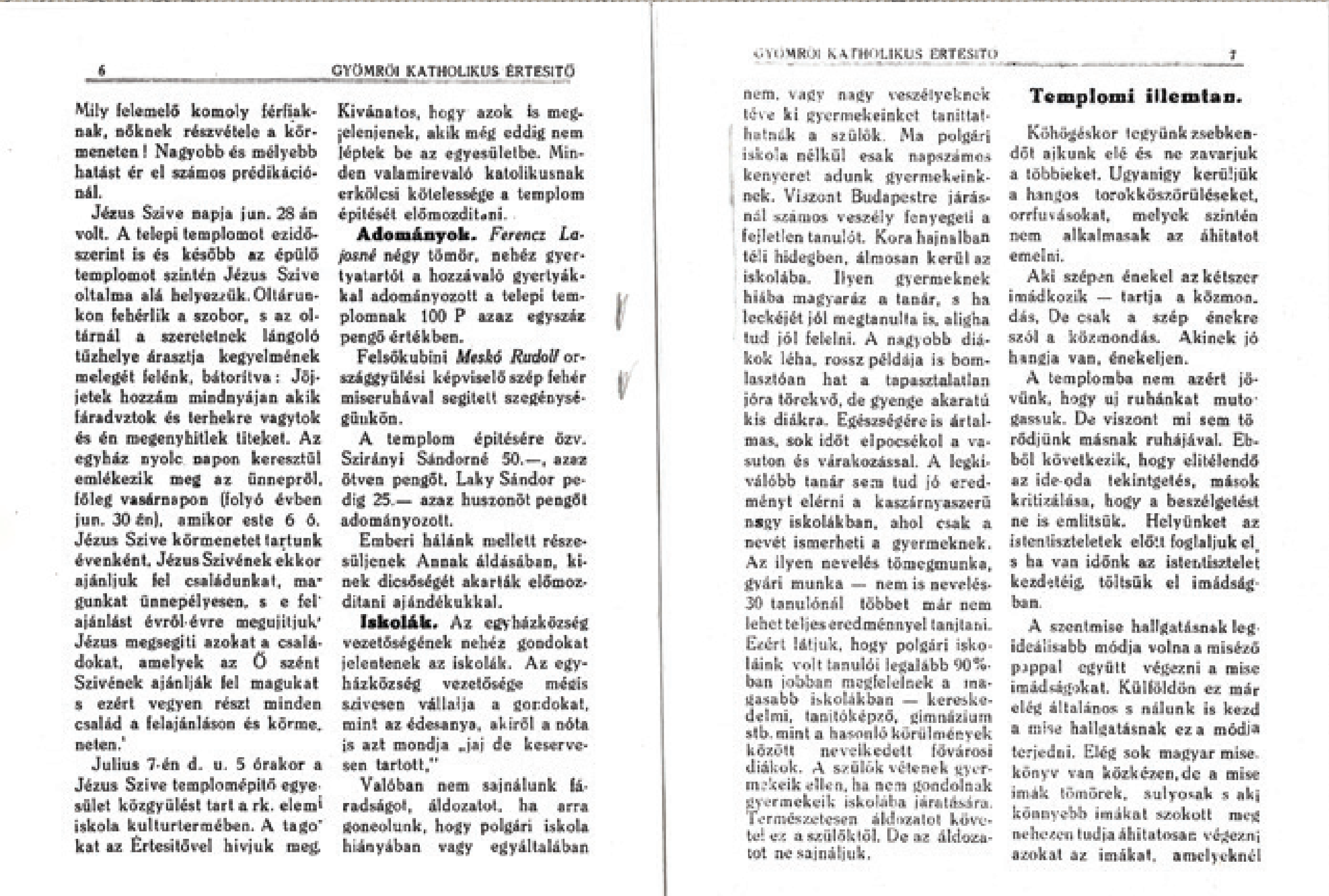


Mária telepi elemi iskola



Polgári fiú

Látva a nehézségeket, a forradalmi idők után 1920-ban az iskolaszék, a község vezetése és Bartoss Géza plébános úr polgári iskola alakítási kérelmet intézett a Váci egyházmegyéhez. A kérelem alapján a Váci egyházmegye püspöke megalapította a Gyömrői Fiú és Leány Polgári Iskolát. A tanítás a Mária telepi elemi iskola termeiben összevontan folyt és ezután folyamatosan építették fel a szükséges további tantermeket a Kossuth Ferenc utcában lévő telkekre. Az iskola először 1923-ban jelentetett meg évkönyvet. A fiú és a leány polgári iskola 1924-ben szétválasztására került sor. A fiú polgári iskola a Deák Ferenc utcában vásárolt lakóház átalakításával indult el.



Polgári fiú, lány

Nagy érték, hogy a katolikus iskolákban minden év végén a tanulókról, tanítókról és a tanárokról csoportkép készült. A II. Világháború után kivették az egyház kezéből az iskolákat és államosították 1948-ban, ezzel hosszú időre lezárult az egyházi oktatás Gyömrőn is.



Polgári lány

A TEMPLOM BERENDEZÉSEI

Elképzelni is szép, milyen előrelátóak voltak elődjeink akkor, amikor az új templom építésének gondolatával eltele, évtizedekkel a templom felépítése előtt berendezési tárgyakat adományoztak egyházuk javára. Az egykori iskolakápolna és a kultúrházi kápolna berendezése is ennek a jövőbe látó gondolatnak köszönhető, amivel aztán a megépült új templomot díszítették!



A Jézus Szíve főoltár

Dohnál Dezső asztalos, a templomi padok készítőjének portréja

A JÉZUS SZÍVE TEMPLOM FŐOLTÁRA

A főoltár a templom felavatására újonnan készült. Tervezője Szabó László helybeli vállalkozó, szobrász. A Jézus szobrot Máriahegyi János mintázta, és készítette 1938 tavaszán. A szobor dr. Szabó Imre plébános ajándéka, aki Gyömrőn lakott, és nagyban előmozdítója volt az építkezésnek. Az oltár Krisztus asztala. Az építés idején érvényben lévő előírásoknak megfelelő háttal miséző főoltár lapja, egy darab csiszolt kő. Három oltárterítő fedte, a legfelső kétoldalt földig ért. Az oltárépítményre helyezett két térdeplő, imádkozó kerub Máriahegyei János szobrászművész ajándéka. A tabernákulum két-szárnyú ajtaja díszes ötvösmunka. A tabernákulum – belső selyemmel párnázását Németh Ilona készítette, és ajándékozta. A díszes kiviteli fészület Heigel Albertné ajándéka. Az első misekönyv Németh Károly ajándéka. A kánontáblák a kultúrházi kápolnából kerültek át. A bor és a víztartó ampolnák, és az áldoztató tálcák, valamint ezek kendőinek tárolására szolgáló márvány asztal Petravich Andor ajándéka. Az oltárkendők és a kézimunkával gazdagon kivarrott takarók adományozók jóvoltából kerültek a templomba. A kultúrházi kápolnából került át Szent Ferenc és Szent Antal szobra állványaikkal együtt.



PADOK

A kultúrházi kápolnában lévő 8 padot a templomszentelés előtti napon hozták át a templomba, és bal oldalon helyezték el. A jobb oldalon lévő padok újonnan készültek a templomszentelésre – Dohnál Dezső és Srauf János munkája.



Prause József plébános édesapjának makettje (1935), Lambert Attila fényképe



Szent József és Szűz Mária mellékoltárok



Plébánia épülete

SZENTELVÍZTARTÓK

A templombejárat két oldalán lévő szenteltvíztartókat id. Pál Mihály készítette.

TEMPLOMVILÁGÍTÁS

A templomszentelésre helyükre kerültek a háromgú rez falikarok is. Az oldalhajók világítására porcelán foglalatú izzók szolgáltak. A mellékoltárok előtt többgú csillárok függtek. Minden világítás a sekrestyében lévő kapcsolótábláról működtethető. Fürtös László volt az első villanyszerelő. A világítás többször is lett újítva (1944, 1958, 1982, 1992, 2005 években)

ABLAKOK

A színes figurális ablakokat az adományozók felajánlott összegéből, rajta az adományozó nevével, Palka József készítette.

SEKRESTYE

A liturgikus öltözetek, miseruhák, könyvek, terítők és egyéb tárgyak őrzésére szolgál. Krump Anna tanárnő papi miseinget, Barlay Károlyné gyönyörű fehér selyem palástot, Meskó Rudolf fehér miseruhát ajándékozott.

MAKETT

A templom kicsinyített, méretarányos, papírból és fából készített mását a plébános édesapja és testvére készítette 1935-ben, a makett mind a mai napig megmaradt.

MELLÉKOLTÁROK

A bal oldali mellékhajóban helyezték el a Szent József szobrát, mely fehér kőből van faragva. A szobrot Metzger Mihályné és özv. Ispánovics Lőrincné ajándékozta az egyháznak 1936-ban, melyet a templomszentelésre helyeztek át a kultúrházi kápolnából. Az oltár elé térdeplőt állítottak. 1941-ben készült el a bal oldali kőoltár, mely Nagy Vilmos műve és Csákány Imréné adomány; ennek aljában, szétnyitható ajtók mögött található a Szentsír. 1941. június 22-én szentelték fel az oltárt. A keresztelő - kutat 1941-ben állították fel mai helyére. A jobb oldali mellékoltárt 1941-ben kezdték építeni, mely Nagy Vilmos munkája és Jaloneczky János adománya. Az oltár tabernákulumába került át a Kármelhegyi Szűz anya szobra.

TEMPLOM FESTÉSE

A templom díszítő falfestését 1955-ben határozta el az Egyháztanács és három év alatt valósult meg. Szilágyi Lajos munkája. Szekeres Mihály plébános idejében nyerte el a templombelső jelenlegi festését.

PLÉBÁNIA

A plébánia építése 1942 augusztusában fejeződött be. 1942 őszén dr. Péteri József váci megyéspüspök áldotta meg az épületet.



Díszes üvegablak



A főhajó és a szentély díszítő falfestésének részlete

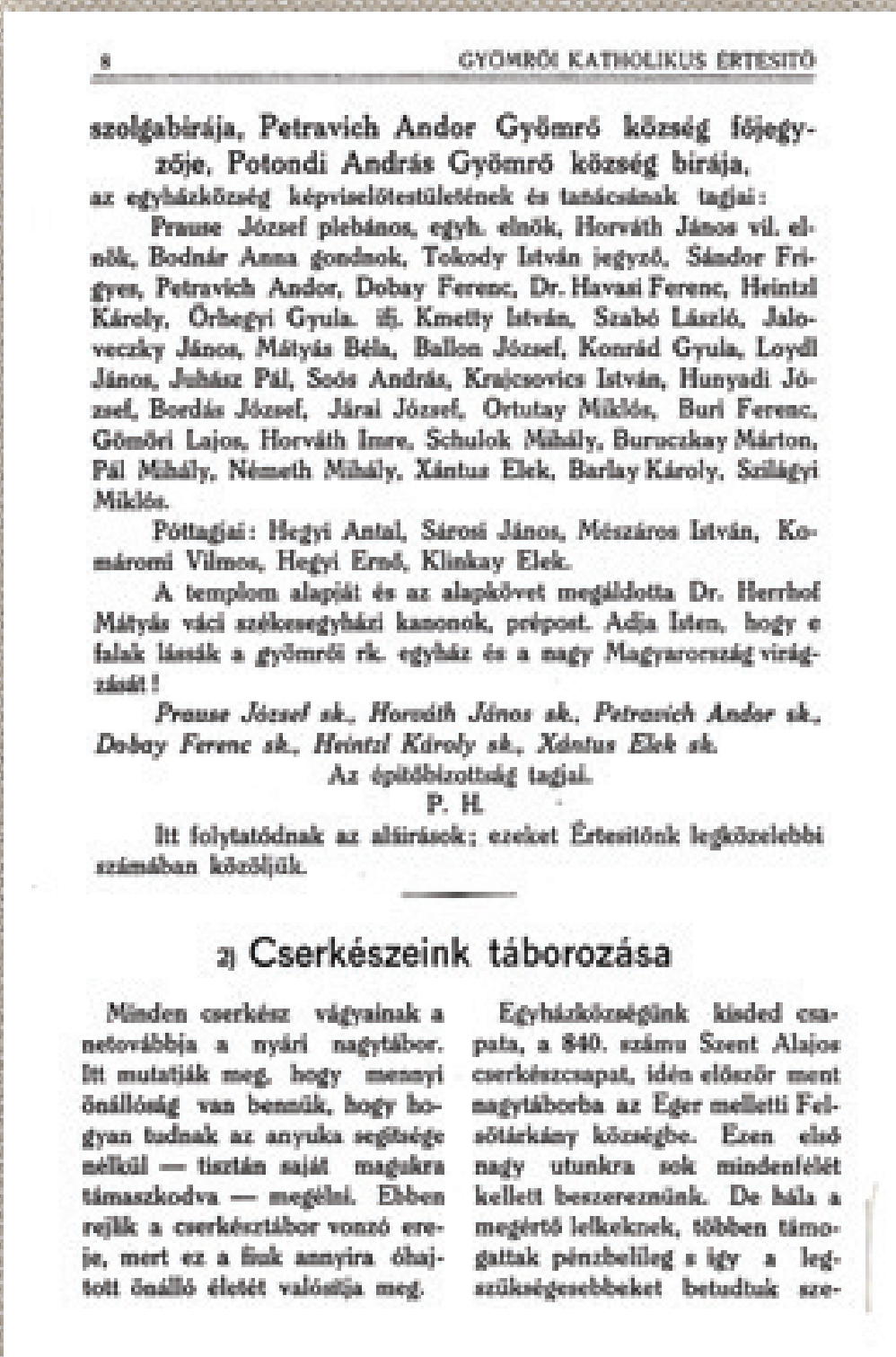
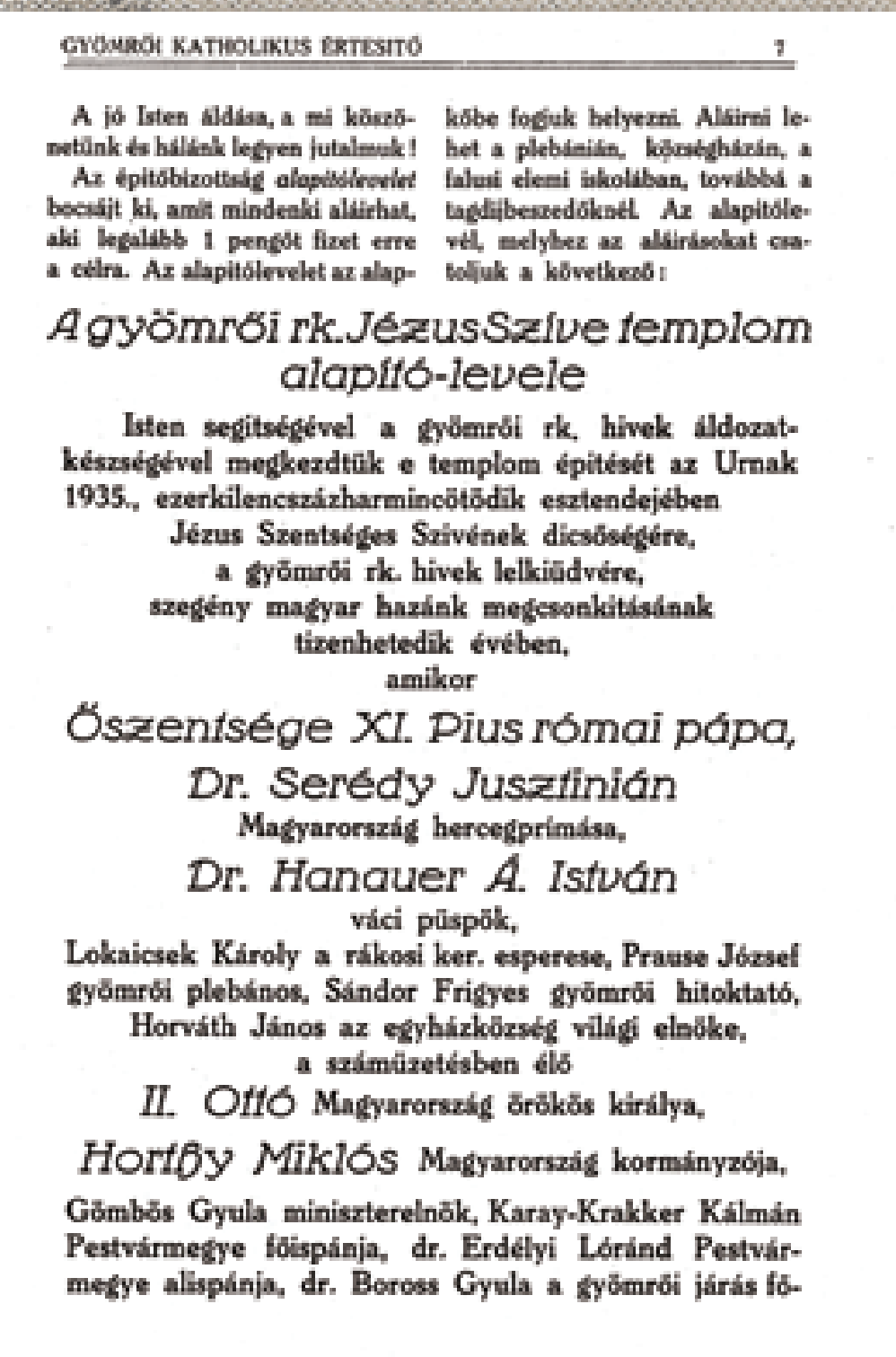
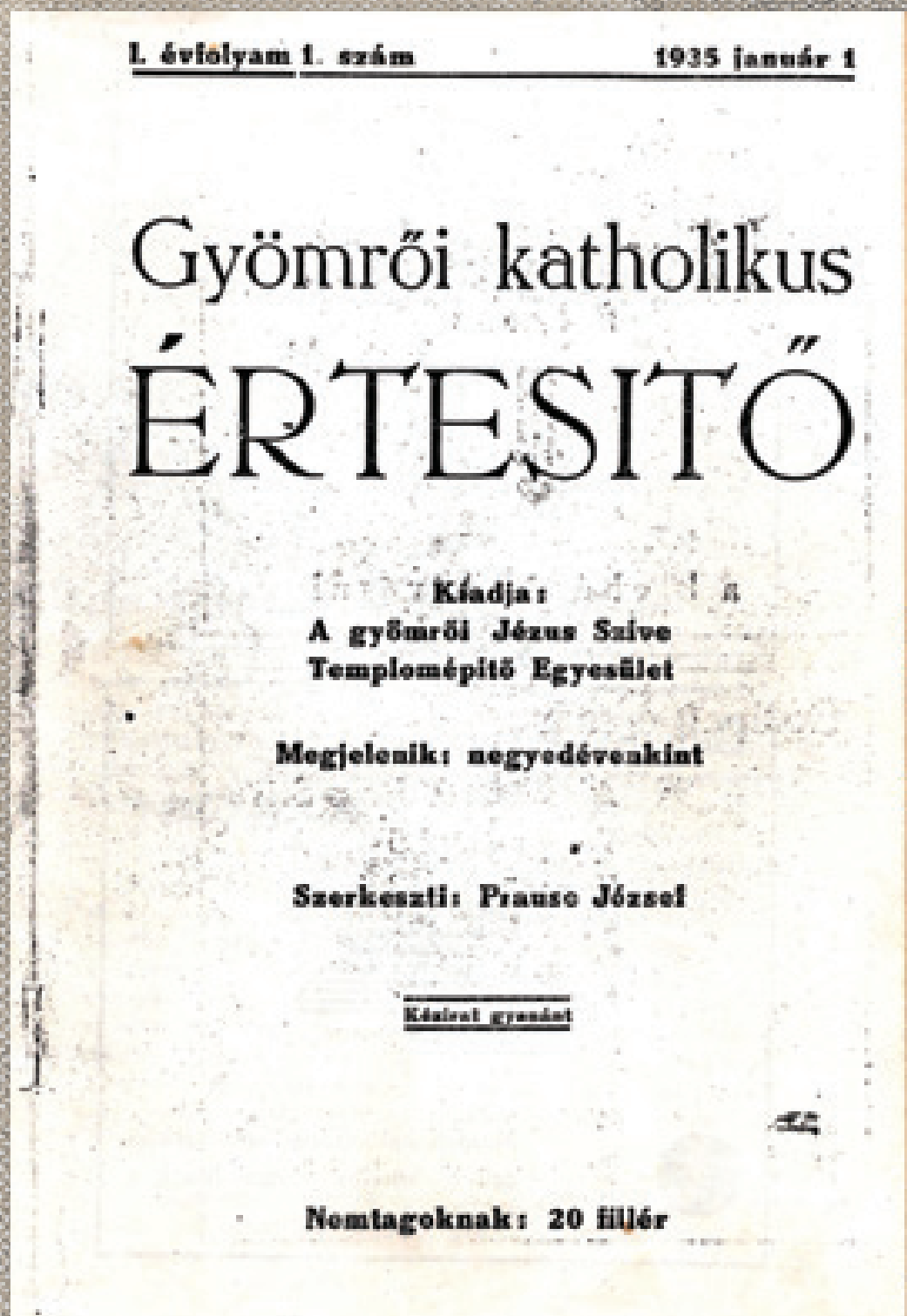
A JÉZUS SZÍVE TEMPLOM ÉPÍTÉSE ÉS FELSZENTELÉSE

Gyömrő 1914-ig az üllői egyházközség filiája volt. Ekkor az első plébánia lelkésze Bartoss Géza lett. Jelentős változást a település fejlődésében az 1882-es Nagykáta-Újszász- Szolnok vasútvonal megépítése és a vasút két oldalán Mária-, Klotild-, és Erzsébet- néven 1904-ben kialakított telepek felparcellázása hozott. A 20. század elején Gyömrőn 2000 fő a lakosság száma, 1910-re ez a szám a duplájára nőtt. A telepek benépesítése ekkor már gyors ütemben zajlott. 1913-tól Gyömrő járási központtá is vált. A község fejlesztése, a közösség és a templom építése közügy lett Gyömrőn!

A Jézus Szíve Templomépítő Egyesület létrehozása 1918-ban indítja el az új templom építésének gondolatát. Horváth János területet adományozott a templomépítésre. Prause József atya 1926-tól kifejtett plébániai tevékenysége azonban valóra váltotta minden gyömrői álmát, egy új és nagyobb katolikus templom építését.



A főhajó és a szentély díszítő falfestésének részlete



„Prause József tervei között szerepelt a telepek középpontjában a templom építése, az iskolák templom közelében elhelyezése, plébánia építése. Hitbuzgalmi egyesületek létrehozása a hitélet fellendítése érdekében. Minden vásárlás, egyben befektetés legyen a templom építésébe.”

A Jézus Szíve templom végül 1935-1938 között épül fel. Prause József a templom terveinek elkészítésére Lechner Lórándot kérte fel. Az építés vezetésével az építőbizottság Horváth Imre és Schulok Mihály mestereket bízta meg. Hajagos Andor fejezte be az építkezést. A templom megáldása bérmálással 1938. szeptember 11-én volt. 1935. január elsején jelent meg az Egyesület első kiadványa Katolikus Értésítő címen, amely 5000 katolikusról tesz említést Gyömrőn. Összehasonlításképp száz évvel korábban ez a szám 300 fő volt. 1939. április 1-ig negyedévente megjelenő kiadványt végül a háborús papirhiány szüntette meg. A templomépítés és a templombelső kialakítása az egyesület adománygyűjtő munkájának is köszönhető.

A gyömrői Jézus Szíve templomépítő egyesület kopogtat a gyömrői katolikus hívek ajtaján...

...Gyömrőn a katolikus hívek nagy gondolatot, régi vágyat szeretnének megvalósítva látni. Amikor megindítjuk kis lapunkat templom építéshez kezdünk. Templomot akarunk építeni nemcsak a templom térre, hanem templomot akarunk építeni a hit közömbös lelkekre is. E kettős templom építést munkálni lesz hivatása lapunknak...

...Ne mondja senki az én erőmmel nem lehet templomot építeni, mert száz és ezer testvérkéz - kéz a kézben - nagyot fog alkotni. Ne mondja senki: Nehéz idők járnak felettünk! mert a legnagyobbat mindig a legnehezebb időkben alkották az emberek...

...Ne várja az áldozatot senkik sem másától, nekünk magunknak kell a munkát elvégeznünk...

...És templomot akarunk építeni az emberek lelkében!... Valamikor - mondjuk tizenöt év előtt - egy kis tanterem is elég volt a hívek befogadására. Ma az ötször akkora kultúrház sem elég nagy...

...A gyömrői Katolikus Értésítő a templomépítés minden mozzanatáról értesíteni fogja olvasóit. Beszámolunk a gyűjtés eredményéről, névszerint meg fogjuk említeni az adományozókat összeggel együtt. Az egyházközségi életéről, kulturális előadásokról, a gyömrői vallásos egyesületek működéséről ismertést adunk. Fogadja minden ház szeretettel Jézus nevében kopogtató lapunkat.

Beköszöntő (Gyömrői katolikus ÉRTESÍTŐ 1.évf. 1.szám 1935. január 1. 1-2.o.)

A TELEK KIVÁLASZTÁSA

A templomépítésre Prause József plébános 10 egybefüggő telket vásárolt.

Hat telek Jaloveczky János és felesége, négy telek pedig Koskay Béla és neje – Amerikában élő magyarok - nevében volt. Az akkori engedély szerint köztisztviselő nem, csak magánház épülhetett volna, de a község vezetői a jó ügy mellé álltak, támogatván az egyház templomépítési tervét.

1935-ben kezdődött el az építkezés, 1936 októberében már állnak a mellékhajók falai, készen áll a sekrestye és az oratórium...

„...kérjük az Isten áldását úgy az eddigi munkára, mint a munkásokra.”

A szerkezetkész épületet az építők és az építtetők úgy ünneplik meg, hogy bokrétát helyeznek el az épület legmagasabb pontján. Ez nevezik bokrétaünnepélynek.

„Az eucharisztikus szentévet és szent István jubileumi évét alig ünnepelték meg szebben és maradandóbb emlékekkel széles az egész világon, - mint a gyömrői hívek.”

1938. szeptember 11.



A templom megáldása

„Régi vágyunk teljesült. Szept. 11-én verőfényes szép napon hatalmas tömeg gyűlekezett a Szent István király út elején, ahol a Megyéspáspastort fogadta a község közönsége. Petravich Andor főjegyző remek beszéddel üdvözölte a Főpásztort, akinek igen jólesett a meleg fogadtatás. Végig az útvonalon ünneplő közönség vonult a templomhoz. A főpásztor a plébánián felöltözött az egyházi ruhába, s a papság kíséretével vonult áldást osztva a templomhoz. Itt a bezárt templom kapuja előtt elvégezte az előírt imádságokat, körüljárva a templomot, zsolnárokok imádkozása közben meghintette szentelt vízzel. Utána a templomban végezte el a szentelési szertartásokat, mire a hatalmas hívő sereg bevonult a templomba. Harmadfélezer (2500) ember könnyen elfért a századokra szóló templomban. A Főpásztor megkezdte a misét, melyen a helybelieken kívül dr. Vaszary Mihály c. kanonok, püspöki titkár, dr. Szabó Imre érsekhelynökségi titkár, dr. Décey Géza pestszenterzsébeti plébános, P. Haja Libor O. F. M., Bálint György mendei plébános segítettek. A szentbeszédet dr. Décey Géza plébános mondta. A szentmise után 270-en részesültek a bérmálás szentségében.

Gyömrői katolikus ÉRTESÍTŐ 4.évf. 4.szám 1938. november 1. 2-3.o.)

Alapkö megáldás



Az építkezés



Az oldalhajó Prause atyával

Bokrétáünnepély

Első szentmise

„KÖBE ÉPÍTETTÜK SZERETETÜNKET
AZ ÚR JÉZUS IRÁNT, SZÁZADOKRA
SZÓLÓ SZÉP HAJLÉKOT ÉPÍTETTÜNK.”



Az elkészült templom külső képe az 1980-as években



Képviselőtestület a Plébánián 1938-ban, Dr. Hanauer Árpád István váci püspökkel